

Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

Scenario 13: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Sist oppdatert: 14.05.2024

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Scenario 13: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat	1
Innledning	3
Scenario	4
Sårbarhetsanalyse.....	5
Samlet sårbarhetsanalyse	5
Vurdering av kritiske samfunnsfunksjoner	5
Transport	5
Helse- og omsorgstjenester	5
Redningstjenester	6
Styring og kriseledelse.....	6
På lokalt nivå	6
På regionalt nivå.....	7
På nasjonalt nivå	7
Samlet vurdering av styring og kriseledelse.....	7
Risikoanalyse	8
Samlet risikoanalyse.....	8
Vurdering av sannsynlighet	9
Vurdering av konsekvenser	9
Liv og helse	10
Stabilitet	10
Økonomi	12
Vurdering av usikkerhet	12
Overførbarhet.....	13
Klimaendringer	14
Forebygging og beredskap	16

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Innledning

Dette avsnittet gir en innføring i risikoområdet, og en oversikt over de mest relevante hendelsene de siste årene.

Ekstremisme er ytterliggående forestillinger eller handlinger der vold anses som et akseptabelt middel for å tvinge igjennom dramatiske samfunnsendringer og oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.¹ En terrorhandling er den faktiske gjennomføringen av en tilsiktet hendelse som bruker vold mot sivile for å skape frykt og dermed påvirke politikk.²

I perioden 2017-2022 håndterte Statsforvalteren ingen hendelser tilknyttet ekstremisme. Nasjonalt er hendelser innenfor risikoområdet i denne perioden blitt gjennomført. Begge hendelser var terrorhandlinger.

Natt til den 25. juni 2022 ble det utført en terrorhandling på utestedet London Pub i Oslo. Av 264 fornærmede omkommer 2, og 9 blir skadet. Dette var et ekstremislamistisk angrep.

På ettermiddagen den 10. august 2019 ble det utført en terrorhandling på en moské i Bærum. Selve terrorangrepet hadde ingen dødsfall, men tidligere samme dag hadde gjerningsmannen begått rasistisk drap. Dette var et høyreekstremistisk angrep.

De fleste scenarioene i Fylkes-ROS er utarbeidet med et reelt sted som eksempel. For scenarioet «en ekstrem politisk gruppering utfører bombeattentat» utnevnes intet spesifikt sted. Begrunnelsen er at det ikke foreligger noe grunnlag for å utpeke et spesifikt sted som mer sannsynlig enn andre steder i Nordland for å oppleve en slik hendelse.

Nytt i Fylkes-ROS 2024 er at risikoområdet er endret fra «terrorangrep» til «ekstremisme i samfunnet». Ekstremisme i samfunnet kan spilles ut på ulike måter enn terrorhandlinger, noe som verden fulgte med på når Trump-tilhengere stormet kongressen i Washington D.C. Vi endret risikoområdet for å oppfordre til aktiv tenking rundt hvordan ekstremisme i lokalsamfunnet kan utvikle seg, og hvordan handlinger kan se ut. Også nytt i Fylkes-ROS 2024 er at motivasjonen i hendelsesforløpet er endret fra ekstremislamisme spesifikt til en ekstrem politisk gruppering generelt. Grunnen til at hendelsesforløpet ikke spesifiserer hvilken tilhørighet gjerningspersonen har er fordi det finnes grupperinger som av ulike ideologiske, etniske, religiøse eller politiske årsaker velger å ty til terror. I Fylkes-ROS 2024 er det lagt vekt på at ekstremister med ulik motivasjon i stor grad benytter de samme rekrutterings-, sprednings- og handlingsmetodene. Dette har gitt utslag for noen endringer fra Fylkes-ROS 2019.

---

¹ Les J.I.s innlegg «[Ekstremisme og terrorisme](#)», publisert online av *FN-sambandet*. Sist oppdatert 27.02.2023

² Les N.S.s innlegg «[terrorismen](#)», publisert online av *Store norske leksikon*. Sist oppdatert 03.05.2022.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Scenario

I tabellen beskrives hendelsesforløpet, og det gis en oversikt over resultatene av sårbarhets- og risikoanalysene.

Eksempel på hendelsesforløp	
En helg i slutten av juli pågår det et større familiearrangement i en by i Nordland. Arrangementet har tiltrukket seg rundt 1000 deltakere, både fastboende og tilreisende. Lørdag formiddag rammes et av byens trafikknutepunkter av et bombeattentat. 32 personer omkommer i angrepet, mens 41 blir alvorlig skadd. Åtte barn og fire utenlandske statsborgere er blant de omkomne. Attentatet skaper kaos i byen. Mange har blitt eksponert for en traumatisk hendelse og er usikre og utrygge om hva de skal gjøre. Det er vanskelig for nødetatene å nå frem til stedet grunnet stanset trafikk og mange som har forlatt bilene sine for å flykte til fots. Den kommunale kriseledelsen iverksettes, men sliter med å skaffe oversikt over situasjonen. Dette inkluderer usikkerhet om situasjonen er over, eller om det bør forberedes på flere angrep. En ekstremistisk politisk gruppe påtar seg ansvaret for angrepet. Formålet er å skape utrygghet og ustabilitet på grunn av grunnleggende uenigheter med det øvrige samfunnet.	
Oversikt sårbarhetsanalyse	Oversikt risikoanalyse
3 kritiske samfunnsfunksjoner vurdert som veldig sårbar (rød). 1 kritiske samfunnsfunksjon vurdert som sårbar (gul). 5 kritiske samfunnsfunksjoner vurdert som lite sårbar (grønn).	Lav sannsynlighet med moderat usikkerhet. Store konsekvenser med moderat usikkerhet.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Sårbarhetsanalyse

Sårbarhetsanalysen i Fylkes-ROS 2024 gjøres for å se på hvordan kritiske samfunnsfunksjoner påvirkes av den aktuelle hendelsen. Det gjøres en enkel analyse av sårbarheter (svakheter) innenfor den enkelte samfunnsfunksjonen som blir berørt.

Vi har valgt å benytte tre grader av sårbarhet: grønn (liten sårbarhet), gul (moderat sårbarhet) og rød (stor sårbarhet). Samfunnsfunksjoner med gul eller rød vurdering blir utdypet i delkapittelet «vurdering av kritiske samfunnsfunksjoner».

Samlet sårbarhetsanalyse

Tabellen nedenfor gir en presentasjon av resultatene fra sårbarhetsanalysen.

Kritisk samfunnsfunksjon	Sårbarhet
Forsyningsikkerhet	Grønn
Kraftforsyning	Grønn
Elektronisk kommunikasjon (EKOM)	Grønn
Transport	Rød
Vannforsyning og avløp	Grønn
Helse- og omsorgstjenester	Rød
Redningstjenester	Rød
Styring og kriseledelse	Gul
Husly og varme	Grønn

5

Vurdering av kritiske samfunnsfunksjoner

Scenarioets vurdering av kritiske samfunnsfunksjoner ble drøftet i møter mellom arbeidsgruppen og eiere av de utvalgte kritiske samfunnsfunksjonene.

Transport

Når ekstremisme i samfunnet fører til en gjennomført terrorhandling på et trafikknutepunkt, er hele transportsystemet i angrepet området sårbar. Dette gjelder både fordi hele trafikksystemet må omdirigeres, noe som kan skape kaos og trafikk, og fordi de nye rutene skaper nye sårbare trafikknutepunkter.

Transport er vurdert som svært sårbar (rød) da et trafikknutepunkt allerede er blitt angrepet og vil både kreve store omstillinger og skaper nye sårbarheter i transportsystemet.

Helse- og omsorgstjenester

Når ekstremisme i samfunnet fører til en gjennomført terrorhandling vil akuttoppavene overstige den daglige kapasiteten, og det vil være behov for tilkalling av ekstra personell. Det kan bli relevant for det lokale sykehuset å opprette kontakt med andre sykehus og institusjoner for å avlaste arbeidsmengden.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

En slik hendelse vil medføre et stort behov for omsorg og psykososial støtte hos de som er direkte rammet, pårørende og eventuelt andre berørte. Dette kan gjelde i akuttfasen, men er spesielt relevant i etterkant. Kommunene har primæransvaret for denne oppfølgingen, og vil ha behov for hjelp fra overordnede myndigheter. Ulike trossamfunn vil ha en viktig rolle med omsorg, støtte og minnemarkering.

Helse- og omsorgstjenester er vurdert som svært sårbar (rød) fordi kapasiteten blir utfordret kraftig på kort sikt. I et lengre tidsperspektiv vil det være kommunen som vil bli utfordret knyttet til økt etterspørsel av psykososiale tjenester.

Redningstjenester

Når ekstremisme i samfunnet fører til en gjennomført terrorhandling vil starten innebære en svært uoversiktlig situasjon, hvor det vil ta tid før et helhetlig situasjonsbilde foreligger. Politiets oppgaver vil være omfattende og komplekse. Politiet har blant annet ansvar for koordinering, situasjonsvurdering og etterforskning av hendelsen, i tillegg vil politiet ha oppgaver knyttet til opprettelse av pårørendekontakter, avsperring og regulering av trafikk i innsatsområdet, sikkerheten i innsatsområdet, registrere/identifisere involverte personer, opprette samleplass for evakuerte fra åstedet, gi informasjon til befolkningen, iverksette tiltak for å normalisere situasjonen, samt sikre ro og orden. Politiets oppgaver vil være omfattende og komplekse. En slik terrorhendelse vil kreve at politiet raskt iverksetter tiltak for å sikre samfunnsviktig infrastruktur og skjermingsverdige objekter mot nye terrorhandlinger. Politiet som koordinator på skadestedet, vil vurdere behovet for støtte fra blant annet Sivilforsvaret, Forvaret og frivillige organisasjoner.

Et viktig spørsmål angående sårbarhet er responstiden til politi, ambulansetjeneste og brannvesen. Også kapasiteten og tilgangen på nok ressurser vil være ei utfordring ved en slik alvorlig hendelse. Dette gjelder særlig dersom angrepet varer over tid, innebærer gisseltaking eller dersom gjerningsmennene er på frifot. Utfordringene aktualiseres av at Nordland er et langstrakt fylke med store avstander og avhengighet til båttransport i mange tilfeller.

I et slikt tilfelle må politiet sikre åstedet før andre redningstjenester kan gå inn i område for å starte livgivende hjelp.

Grunnet omfang av hendelsen og tilgang på ressurser vurderes redningstjenester som veldig sårbar (rød).

Styring og kriseledelse

På lokalt nivå

Når ekstremisme i samfunnet fører til en gjennomført terrorhandling må kommunens kriseledelse samles for å styre befolkningen gjennom en svært traumatisk opplevelse. Kommunen vil ha ansvaret for å holde oversikt over status hos redningstjenestene og helsesektoren. For den kommunale kriseledelsen vil informasjonsformidling og mediehandtering være en viktig oppgave i den akutte fasen av hendelsen – både for innbyggernes trygghetsfølelse og for å rapportere om situasjonen til regionale myndigheter som Statsforvalteren.

Kommunen må bistå politiet i sikring og avsperring av gater, for eksempel ved bruk av gjerder eller tyngre kommunale kjøretøy.

Langsiktig vil kommunen ivareta gjenoppbygging og bidra til normalisering. Psykososial støtte og oppfølging av direkte eller indirekte pårørte vil være blant tiltakene for å skape trygghet, solidaritet og samhold.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

På regionalt nivå

Politiet vil ha ansvaret for å håndtere hendelsen og lokal redningsledelse vil bli satt. Andre regionale myndigheter som ikke deltar i LRS vil bli koordinert gjennom Fylkesberedskapsrådet (FBR) og Statsforvalteren. FBR vil raskt bli innkalt for felles oppdatering om situasjonen og for å diskutere behovet for innsats, informasjon og samordning.

Statsforvalteren vil ha ansvaret for å videreformidle rapportene til sentrale myndigheter, samt legge til rette for oppfølging og besøk av myndighetspersoner fra regjering og kongehus.

På nasjonalt nivå

En slik ekstremistisk handling vil være en nasjonal hendelse, og nasjonale myndigheter vil få mye informasjon fra regionale etater. En rekke departementer og regjeringens kriseråd vil ivareta spørsmål som krever rask politisk avklaring. Kriserådet skal også sikre at informasjon til mediene, befolkningen og andre fremstår som koordinert fra myndighetens side.

Samlet vurdering av styring og kriseledelse

Styring og kriseledelse er vurdert som sårbar (gul) fordi den ordinære driften til kommunen blir påvirket, med behov for god informasjonsinnhenting og -formidling. De langsiktige oppgavene tilknyttet normaliseringsprosessen blir derimot en del av styringens ordinære drift.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Risikoanalyse

Scenarioet «en ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat» er et eksempel på hvordan en hendelse innenfor risikoområdet «ekstremisme i samfunnet» kan utvikle seg. Lokale forskjeller i geografi, infrastruktur og demografi vil utgjøre forskjeller i samfunnets robusthet (mer om dette i delkapittelet «overførbarhet») ved en slik hendelse.

Vi har valgt å bruke fem nivåer i vurdering av sannsynlighet (svært lav til svært høy) og konsekvenser (fra svært liten til svært store), og tre nivåer i vurdering av usikkerhet (små, moderat og stor). Begrunnelsen for vurderingene utdypes videre i delkapitlene «vurdering av sannsynlighet», «vurdering av konsekvenser» og «vurdering av usikkerhet».

Samlet risikoanalyse

Tabellen nedenfor gir en presentasjon av resultatene fra risikoanalysen.

Sannsynlighetsvurdering						
	Svært lav	Lav	Moderat	Høy	Svært høy	Forklaring
Sannsynligheten for at hendelsen skal inntreffe er 0,2%						Antas å kunne skje en gang i løpet av 500 år

Konsekvensvurdering							
Verdi	Konsekvenstype	Svært liten	Liten	Moderat	Store	Svært store	Forklaring
Liv og helse	Dødsfall						34 dødsfall.
	Skader og sykdom						41 alvorlige skadde.
Stabilitet	Påkjenninger i hverdagen						1000 mennesker rammes for opptil en uke.
	Sosial og psykologiske påkjenninger						Fire av seks kjennetegn til stede i stor til svært stor grad.
Natur og kultur	Skader på naturmiljø						Ingen registrerte skader.
	Skader på kulturminner og -miljø						Ingen registrerte skader.
Økonomi	Direkte og indirekte kostnader						400 millioner – 1 milliard kroner.
Samlet vurdering av konsekvenser							Totalt sett store konsekvenser.

Usikkerhet

Liten

Moderat

Stor

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Vurdering av sannsynlighet

Scenarioets sannsynlighetsvurdering bygges på sammenlignbare hendelse, lokale forutsetninger og offentlige rapporter/dokumenter.

Hendelsesforløpet i dette scenarioet spesifiserer ikke hvilken motivasjon den ekstremistisk politiske grupperingen hadde for å gjennomføre angrepet. For å kunne foreta en sannsynlighetsvurdering av scenarioet vil hendelser innenfor ulike ekstremistiske retninger beskrives.

I juni 2022 gikk Zaniar Matapour, en norsk statsborger med iransk bakgrunn, til angrep med skytevåpen rettet mot LHBT+ personer i forkant av Oslo Pride. To mennesker mistet livet, og 21 mennesker ble alvorlig skadet. Angrepet er blitt definert av PST som et ekstremislamistisk terrorangrep.

I august 2019 gikk Philip Manshaus, en norsk statsborger, til angrep med skytevåpen rettet mot sunnimuslimer i en moské. Ingen omkom under angrepet, men tidligere samme dag hadde han drept sin søster. Søsteren var adoptert fra Kina, og drapet er blitt definert av politiet som rasemotivert. Angrepet på moskéen er blitt definert av PST som et høyreekstremistisk terrorangrep. Det verste terrorangrepet i Norge var attentatet på regjeringkvartalet og Utøya den 22. juli 2011. Gjerningspersonen drepte 77 mennesker, deriblant 69 ungdom på AUFs sommerleir. Dette var et høyreekstremistisk angrep.

Hendelsene beskrevet over er enkeltindivider som har gjennomført terrorhandlinger. Scenarioet tar for seg en ekstremistisk politisk gruppering som tar et felles ansvar for gjennomføring av bombeattentatet.

Europol konkluderer med at terror fortsatt spiller en sentral rolle i EUs interne trusselbilde. Situasjonen er bekymringsfull og preges av mye usikkerhet. Av forhold med betydning for det langsiktige utviklingsbildet fremhever Europol i sin rapport fem områder. Foruten geopolitiske og sosioøkonomisk forhold, vil trusselbildet i fremtiden påvirkes av teknologisk utvikling, klimaforandringer og samfunnsmessige langtidsvirkninger av Covid-19.³

PSTs trusselvurdering for 2023 beskriver at terrortrusselnivået i Norge er på moderat nivå. Kombinasjonen av gjennomførte ekstremistiske handlinger i Norge og myndigheter som avverger ekstremistiske handlinger indikerer at risikoen for en slik fremtidig handling er reell. Ekstrem islamisme og høyreekstremisme forventes å utgjøre de største terrortruslene mot Norge, men sannsynligheten er liten.⁴ Det må samtidig vurderes at ekstremistiske handlinger kan gjennomføres på andre måter enn det man er kjent med så langt.

I scenarioet «en ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat» vurderes sannsynligheten for at hendelsen inntreffer som lav (1 gang i løpet av 500 år).

Vurdering av konsekvenser

Scenarioets konsekvensvurdering bygges på resultatene fra sårbarhetsanalysen og drøftinger med interne og eksterne parter. Vurderingene beskriver først mulige faktorer innenfor risikoområdet som kan påvirke alvorlighetsgraden. Deretter vurderes konsekvensen spesifikt innenfor det utvalgte hendelsesforløpet.

³ Les P.L. et als «[Politiets bruk av maktmidler](#)», publisert online av *Ekspertutvalg om politiets bruk av maktmidler* 15.02.2022.

⁴ Les «[Nasjonal trusselvurdering 2023](#)», publisert av PST. Hentet 15.08.2023. Side 25.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Liv og helse

Angrepsmetoden til terrorhandlingen vil direkte forårsake dødsfall, og lette til livstruende skader. I tillegg antas det at hendelsen vil medføre sterke psykiske reaksjoner. De psykiske reaksjonene vil påvirke de som er direkte berørt, men også pårørende og innsatspersonell.

Redningstjenester vil ha en veldig intens periode der de behandler skadde individer og forsøker å berge liv. Helse- og omsorgssektoren vil langsiktig oppleve en økning i behovet for psykologisk hjelp.

Konsekvenser av ekstremisme i samfunnet på liv og helse ifølge hendelsesforløpet

Det vurderes at konsekvensene av «en ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat i en nordlands-by» er svært store for liv, og store for helse.

Det antas at 34 mister livet, og at 41 personer blir alvorlig skadet.

Det antas at hendelsen vil medføre sterke psykiske reaksjoner som posttraumatisk stressreaksjoner, angst, traumer og depresjon. De psykiske reaksjonene vil påvirke de som er direkte berørt, pårørende og innsatspersonell.

Stabilitet

Konsekvensvurderingen av stabilitet bygges på to elementer. Det første er «påkjenninger i hverdagen», som handler om de negative konsekvensene bortfall av kritiske samfunnsfunksjoner har på samfunnet i forbindelse med en hendelse. Det andre elementet er «sosiale og psykologiske påkjenninger», som handler om følelsesmessige reaksjoner blant befolkningen i forbindelse med en hendelse. Stabilitet, og hvordan konsekvensen vurderes, er utdypet ytterlig i sammendraget.

Graden en ekstremistisk handling gir «påkjenninger i hverdagen» er avhengig av hvilke kritiske samfunnsfunksjoner som rammes, hvilke angrepsmetoder som blir benyttet, og hvilke ressurser som kreves for å håndtere situasjonen. Eksempelvis er forutsetningen annerledes dersom rådhuset i en by i Nordland stormes av bevæpnede ekstremister kontra et ekstremister som utfører et bombeattentat på en trafikknute.

Følgende «sosiale og psykologiske påkjenninger» forventes å belaste samfunnet ved en sikkerhetspolitisk krise:

- Rammer sårbare grupper spesielt
- Tilsiktet hendelse
- Manglende mulighet til å unnsnippe
- Forventingsbrudd

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Konsekvenser av ekstremisme i samfunnet på stabilitet ifølge hendelsesforløpet

Det vurderes at konsekvensene av «en ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat i en nordlands-by» moderat for «påkjenninger i hverdagen», og svært store for «sosiale og psykologiske påkjenninger».

Det antas at scenarioet innebærer moderat «påkjenninger i hverdagen» for lokalsamfunnet. Det vil ta noen dager før attentatstedet er sikret, og kollektivtransport kan fortsettes som normalt. Arrangementet som skulle avholdes i byen blir kansellert. Mange tilreisende forsøker å komme seg hjem tidligere, noe som skaper press på transportmulighetene ut av byen.

Det antas at scenarioet inneholder fire av de seks definert kjennetegnene som kan indikere «sosiale og psykologiske påkjenninger».

Bombeattentatet fører til at flere barn mister livet eller bli alvorlig skadd. Da hendelsen **rammer sårbare grupper spesielt** vil det oppleves som urettferdig og krenkende, og føre til svært store følelsesmessige reaksjoner.

Angrepet er planlagt, og ofrene er tilfeldig. Denne **tilsiktete hendelsen** vil derfor føre til svært store reaksjoner, som frykt og sinne. At angrepet kommer fra en ekstremistisk politisk gruppe kan skape hevreaksjoner og motreaksjoner fra andre politiske ekstremistiske grupperinger. Dette vil forsterke frykten og redselen for tilsvarende hendelser i samfunnet.

Fravær av en uttrykt konkret trussel i forkant av hendelsen vanskeliggjør varsling av hendelse. Dette medfører at de berørte blir overlatt til et hendelsesforløp de har **begrenset mulighet til å unnslippe**. Dette skaper svært store følelser av avmakt, usikkerhet og redsel.

I etterkant av en slik hendelse vil muligens spørsmålet om hendelsen kunne vært forhindret bli reist, og det foreligger en mulighet at befolkningen vil oppleve **forventingsbrudd**. Tidligere erfaringer tilsier at under hendelsen støtter befolkningen myndighetene, og kritikk og mistillit kan komme noen måneder etter hendelsen.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Økonomi

En ekstremistisk handling kan medføre direkte økonomiske tap grunnet de store materielle skadene. Dette er avhengig av hvilke angrepsmetoder som bli benyttet, og hvilke kritiske infrastrukturer som eventuelt rammes. Det indirekte økonomiske tapet omfatter utgifter knyttet til krisehåndtering, opprydding, normalisering og den langsiktige oppfølgingen.

Vurdering av usikkerhet

Konsekvenser av ekstremisme i samfunnet på økonomi ifølge hendelsesforløpet

Det vurderes at konsekvensene av «en ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat i en nordlands-by» er store for økonomi. Det antas et samlet økonomisk tap på 400 millioner – 1 milliard kroner.

Det direkte økonomiske tapet som følge av skader på infrastruktur antas å beløpe seg til 300-600 millioner kroner. Da angrepet var rettet mot en av byen trafikknutepunkter må det gjøres omfattende arbeid for å gjenopprette infrastrukturen.

Det indirekte økonomiske tapet som følge av krisehåndtering, opprydding, normalisering og den langsiktige oppfølgingen antas å beløpe seg til 100-400 millioner kroner.

12

Scenarioets usikkerhetsvurdering bygges subjektive refleksjoner over kunnskapsgrunnlaget tilgjengelig under revisjonen av Fylkes-ROS 2024.

I tabellen presenteres usikkerhetsvurderingen.

Kunnskapsgrunnlaget	Merknad
Tilgang på relevante data og erfaringer	Relevant data og erfaring tilknyttet risikoområdet er tilgjengelig og pålitelig.
Forståelse av hendelsen som analyseres (hvor kjent og utforsket er fenomenet)	Risikoområdet er kjent. Den er derimot ikke enkel å forstå, spesielt med tanke på raske samfunnsmessige utviklinger som er utfordrende å kartlegge.
Enighet i arbeidsgruppen	Ja.
Samlet vurdering av usikkerhet	Usikkerheten knyttet til sannsynlighetsvurdering vurderes som moderat. Usikkerheten knyttet til konsekvensvurdering vurderes som moderat.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Overførbarhet

Avsnittet beskriver hvordan sårbarheten og risikoen skissert i dette scenarioet kan påvirkes av ulike faktorer og detaljer.

Dette scenarioet er en uønsket hendelse som er relevant for **alle deler av Nordland**. Nordland har, i likhet med alle andre landsdeler, mange aktuelle terrormål. Aktuelle terrormål inkluderer storulykkebedrifter, offentlige bygg, utdanningsinstitusjoner, barnehager, store arrangementer og arbeidsplasser.

Aktuelle terrormål inkluderer også flere **forskjellige kritiske infrastrukturer** enn det som framgår i eksempelet. I tillegg til viktige trafikknuder er rådhus, sykehus, kaier og flyplasser eksempler på kritiske infrastruktur som kan være mål for ekstremistiske angrep eller handlinger. Listen er ikke komplett, og hva som regnes som kritisk infrastruktur kan i stor grad være avhengig hvilken ideologisk motivasjon angrepet eller handlingen har.

Det finnes **forskjellige mulige angrepsmetoder** enn det som framgår i eksempelet. Flere scenarioer i Fylkes-ROS 2024 kan tenkes å være overførbar til tilsiktete hendelser. Eksempler på dette er vannforsyningssvikt eller brann om bord et cruiseskip. Sårbarheten og konsekvensene beskrevet i disse scenarioene danner grunnlaget for hvordan samfunnet ville håndtert en slik hendelse, uavhengig av årsak. Forskjellen ligger i sannsynligheten og forebygging av scenarioet, samt konsekvenser på stabilitet.

Ekstremistiske handlinger kan utføres av tilhengere til **flere ideologiske retninger** enn de to retningene som er identifisert som mest sannsynlig av PST. I dette scenarioet er handlingen utført av en udefinert ekstremistisk politisk handling for å påpeke at risikoen eksisterer i ulike ekstremistiske miljø.

Sammenstøt mellom ulike grupperinger er hendelser som kan skje hyppigere, og kan eskalere. Et eksempel på dette er fremsetning av hatefulle ytringer som fremprovoserer en voldelig reaksjon. Konflikt mellom ytringsfrihet og diskriminering medfører eskalering av situasjonen.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Klimaendringer

Klimaendringer er en global utfordring som vil få konsekvenser for sannsynligheten konsekvensen, omfanget og forløpet av hendelser i det regionale sikkerhetsbilde. Vi har som overordnet mål å i større grad vurdere hvordan klimaendringer vil påvirke det regionale sikkerhetsbilde. I dette avsnittet redegjør vi preliminaire tanker på hvordan scenarioet og/eller risikoområdet påvirkes av klimaendringene.

Klimaendringenes omfang og alvor tilsier at vi er nødt til å tilpasse oss et endret klima, parallelt med at utslipp av klimagasser må reduseres kraftig, både i Norge og globalt. Vi må omstille oss til å bli et lavutslippssamfunn som også er klimarobust.⁵ Klimaendringer kan være grunnlaget for radikaliserings på to måter. Den ene er radikaliserings av klimafornektere. Den andre er radikaliserings av klimaaktivister.

Gjennom FN's bærekraftsmål har Norge forpliktet seg til å stoppe klimaendringene.⁶ Hele spekteret, fra regjering til enkeltindividet, skal være med på omstillingsprosessen. Å iverksette nasjonale mål og tiltak er like viktig for regjering, som det for næringsliv og landets innbyggere. Våre vaner og forbrukertrender må også endres hvis vi skal lykkes med omstilling til å bli et lavutslippssamfunn. Ansvar for omstilling til å bli et lavutslippssamfunn er altså fordelt på tvers av samfunnet. Omstillingen til et lavutslippssamfunn kan bidra til motreaksjoner – eksempelvis er etablering av vindmølleanlegg et debattert tema i lokalpolitikken i flere steder i Nordland. På samme måte kan det tenkes at mangelen på omstilling til et lavutslippssamfunn bidra til motreaksjoner. Eksempelvis demonstrerte aktivister fra Extinction Rebellion utenfor Stortinget i juni 2023.⁷ Samme gruppe demonstrerte utenfor Haag i september 2023.⁸ Samtidig er økofascisme – et utviklingsstrekk innen høyreekstremisme – i vekst.⁹

Klimatilpasningsarbeidet – for å øke klimarobustheten – innebærer innovasjon og teknologisk utvikling i mange ulike sektorer. Teknologi som utvikles for å beskytte mot eller minimere skadene av konsekvensene av klimaendringer kan bli nye mål for klimafornektere. På samme måte kan mangelen på utviklingen av slik teknologi føre til at etablerte og kjente infrastrukturer blir nye mål for klimaaktivister.

Klimaaktivisme er ikke et nytt fenomen, og det kan være utfordrende å skille mellom klimaaktivisme og klimaekstremisme. I 2022 så EU en økning i klimaaktivisme i medlemsland.¹⁰ Det forventes at klimaekstremisme kan føre til gjennomføringen av ekstremistiske handlinger i fremtiden.¹¹ I tillegg kan klimaaktivistiske arenaer bli infiltrert av klimaekstremister, noe som vil føre til økt spenning og risiko for vold i sammenkomster – som for eksempel protester – som var planlagt av de opprinnelige arrangørene å pågå på fredelig vis.¹²

⁵ Les «[Stortingsmelding 26](#)» (2022-2023), publisert av *Regjeringen* 16.06.2023. Side 5.

⁶ Les «[Bærekraftsmålene](#)», publisert på *Regjeringens* nettside. Hentet 24.11.2023.

⁷ Les M.K. et als artikkel «[Extinction Rebellion: blokkerer Stortinget](#)», publisert online i *Dagbladet* 05.06.2023.

⁸ Les «[Netherlands: Climate activists associated with Extinction Rebellion plan protests in The Hague from Sept. 9](#)», publisert online av *Crisis 24* 05.09.2023.

⁹ Les J.S.A.s «[Den grønne fascismen](#)», publisert online av *Aftenposten* 20.08.2023.

¹⁰ Les «[Europol \(2023\), European Union Terrorism Situation and Trend Report](#)», publisert av *Publications Office of the European Union*. Hentet 15.08.2023. Side 71.

¹¹ Les «[Europol \(2023\), European Union Terrorism Situation and Trend Report](#)», publisert av *Publications Office of the European Union*. Hentet 15.08.2023. Side 73.

¹² Les «[Europol \(2023\), European Union Terrorism Situation and Trend Report](#)», publisert av *Publications Office of the European Union*. Hentet 15.08.2023. Side 73.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Klimaendringene kan bidra til økt sult, fattigdom og politisk uro i alle verdensdeler. Dette vil blant annet medføre flere klimaflyktninger. Den politiske uroen sammen med økt global mobilitet vil kunne påvirke risikoen for ekstremisme, også i Nordland. Spenninger, uenigheter og gjensidige beskyldninger mellom ulike samfunnsgrupper vil kunne ytterligere polarisere klimadebatten. «En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat» er vurdert som et scenario med lav sannsynlighet for å inntreffe. Klimaendringene forverrer risikoen tilknyttet scenarioet både grunnet den forventede polarisering og radikalisering som kan skje i to ulike retninger.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse
Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet
Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Forebygging og beredskap

Dette avsnittet presenterer hvordan forebyggings- og beredskapsarbeid innenfor risikoområdet kan gjennomføres.

Ekstremistiske angrep er både en sjelden og alvorlig hendelse, og det er derfor svært ressurskrevende å skulle ha en tilstrekkelig beredskap for denne typer hendelser. Dette gjelder ikke minst i tynt befolkede områder med store avstander, som eksempelvis Nordland. Det er likevel et mål at samfunnet skal kunne være rustet så godt som mulig til å møte slike alvorlige situasjoner. Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, publisert i 2014 og revidert i 2020, inneholder følgende prioriteringsområder:¹³

- Kunnskap og kompetanse
- Samarbeid og koordinering
- Forebygge tilvekst til ekstreme miljøer og bidra til reintegrering
- Forebygge radikaliserings og rekruttering gjennom internett
- Internasjonalt samarbeid

Iverksetting av disse strategiene forutsetter en koordinert innsats, samarbeid på tvers av ansvarsområder og nivåer og felles utnyttelse av tilgjengelige ressurser.¹⁴

Regjeringen har også publisert en ny nasjonal kontraterrorstrategi for å tilpasse seg til internasjonale utviklingstrekk de senere årene. Kontraterrorstrategien har utviklet tiltak innenfor følgende innsatsområder:¹⁵

- Regelverksutvikling
- Teknologeutvikling
- Trusselskommunikasjon
- Kunnskap og kompetanse
- Samarbeid

Radikalisering til ulike ekstremistiske grupperinger gjennomføres i digitale arenaer som tillater, eller unnlater å fjerne, ekstremistisk materiale. Majoriteten av de som radikaliseres på digitale fora, forventes å være unge voksne og mindreårige.

Et spesielt dilemma ved bekjempelse av terrorisme er at tiltakene kan gå på bekostning av de grunnleggende demokratiske rettighetene som terrorismen truer. Dette inkluderer den enkelte individs rettigheter, personvern og bevegelsesfrihet. Dette vil alltid være et dilemma når samfunnet skal ta stilling til nye lover, regler eller andre tiltak for å styrke samfunnssikkerheten og beredskapen mot terror.¹⁶

Et moderne utviklingstrekk blant ulike ekstremistiske miljøer er at de deler mye av de samme elementene. Eksempelvis benyttes lignende argumentasjonslinjer, lignende plattformer, like terrormål og angrepsmetoder. Flere grupperinger deler også en aversjon mot teknologisk utvikling. Denne utviklingen gjelder også for anti-statlig ekstremisme, som kan resonnerer med individer fra ulike bakgrunn, politikk, religion og andre identitetsmarkører.

¹³ Les «[Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme](#)», publisert online av Justis- og beredskapsdepartementet 17.06.2020. Side 5.

¹⁴ Les «[Stortingsmelding 21](#)» (2012-2013), publisert av Regjeringen 17.06.2021. Side 13.

¹⁵ Les «[Nasjonal kontraterrorstrategi](#)», publisert av Justis- og beredskapsdepartementet. Sist oppdatert 07.11.2022. Side 6 og 15.

¹⁶ Les «[Stortingsmelding 21](#)» (2012-2013), publisert av Regjeringen 17.06.2021. Side 12.

Hendelsestype: Tilsiktet hendelse

Risikoområde: Ekstremisme i samfunnet

Scenario: En ekstremistisk politisk gruppering utfører bombeattentat

Det anti-statlige narrative kan lett innlemmes i ekstremistiske miljø på tvers av samfunnsspekteret. Spredningen av konspirasjonsteorier som er uavhengige av klassiske radikale miljøer bidrar videre til at individer fra ulike miljø radikaliseres. Det vil si at det ikke bare er innenfor venstreekstremistisk eller høyreekstremistiske miljø der man kan finne tilhengere av konspirasjonsteorier, men også blant folk som ikke nødvendigvis tilhører en politisk ideologi.¹⁷

---

¹⁷ Les «[Europol \(2023\), European Union Terrorism Situation and Trend Report](#)», publisert av *Publications Office of the European Union*. Hentet 15.08.2023. Side 22.